

Ik vertel...

Saskia Jongsma Wijkverpleging Almelo Schelfhorst

Ik ben Saskia Jongsma en sinds 2003 werkzaam als verpleegkundige in de wijk bij ZorgAccent wijkverpleging team Almelo Schelfhorst. Ik ben getrouwd en moeder van twee heerlijk puberende kinderen. Als net afgestudeerde verpleegkundige zonder ervaring (alleen stages), werd ik 'losgelaten' in de wijk. Geweldig vond ik dat want na zeven jaar school, wilde ik graag gaan werken. In de loop van de jaren leerde ik het vak pas echt. In 2012 werd ZorgAccent een zelfsturende organisatie. Samen met een paar collega's verhuisde ik naar de 'Pastorie', ons kantoor dat we delen met nog twee wijkteams van ZorgAccent. Ik kwam erachter dat mijn hart ligt bij de palliatieve fase in de zorg. Daar vind ik alle rust en kan ik al mijn liefde geven die ik voor mijn werk heb, naast uiteraard alle andere handelingen. Ik volgde cursussen, behaalde certificaten, bezocht congressen maar er miste iets...

Begin 2018 begon het dus te kriebelen, ik wilde meer verdieping in mijn werk. Zorgsituaties worden complexer en dat boeide mij. En zo ontstond het idee om de opleiding HBO-V te gaan doen. In het laatste kwartaal van dit schooljaar, volgde ik een module waarin er een artikel geschreven moest worden. Dit artikel moest gaan over empowerment, de cliënt mag zijn eigen regie houden of samen met de verpleegkundige werken naar een doel, dat doel kan dan telkens worden bijgesteld. Dat sloot mooi aan bij de visie van ZorgAccent. Ik begon te schrijven over Angel, een

cliënte die bij ons werd aangemeld door de huisarts. Een terminale situatie, geen verbetering alleen verslechtering. De situatie was op z'n zachts uitgedrukt: een beetje complex. ZorgAccent is uniek in haar zorg, want onze cliënten zijn uniek, elke situatie is uniek en krijgt een kans. Zo ook deze.

Bij binnenkomst was het stil, ik loop verder door de kleine volle, muf ruikende donkere gang, ik hoor wat gerommel in de slaapkamer. Daar ligt ze, in een groot tweepersoonsbed, twee poezen schieten weg. 'Hallo?' Ik kom binnen bij Angel, een terminale cliënte van nog geen 60 jaar oud. Geen vertrouwen in mensen of medici; ze wil geen hulp. In mijn ooghoeken zie ik een huis, vol rommel en viezigheid, er schieten regels en protocollen door mij heen...maar mijn blik is gevangen door de vrouw die daar ligt. Angel een verlegen, mensenschuwe vrouw, ik steek haar mijn hand toe...

ANGEL

Angel was een bijzondere vrouw, ze heeft veel meegemaakt in haar leven. Ze vertelde er niet veel over, maar soms liet ze tussen de regels door wel eens wat vallen. Het verleden liet ze liever het verleden. Haar huis stond vol, je moest zoeken naar een stukje waar je kon zitten of lopen. Haar liefde voor drank en sigaretten namen we voor lief, want als je eenmaal

kennis had gemaakt met deze vrouw was je betoverd. Natuurlijk hebben we afspraken gemaakt binnen het team, want roken in ons bijzijn werd niet door ieder teamlid geaccepteerd. Angel begreep dat en wanneer er een zwaar gesprek was vroeg ze aan de collega's of ze toch even mocht roken. Er was respect over en weer. Door de openheid en warmte van ons team begon Angel ons te vertrouwen en werd er een bijzondere band opgebouwd. Een vrouw, zielsalleen met 2 poezen en zo heel af en toe een vriendin, een nichtje of haar begeleider van de RIBW die langskwam.

ZORG BIEDEN, MAAR HOE DAN?

Een zeer bevuilde, psychiatrische terminale situatie: Angel (haar naam is uit respect gefingeerd). Samen met het team wijkverpleging hebben we zorg geleverd, vertrouwen moeten winnen en hoge drempels moeten nemen. Met protocollen en regels zijn we flexibel omgegaan. Normen en waarden werden op de proef gesteld. ZorgAccent geeft ons als medewerkers de kans om in een unieke situatie als deze ons werk te kunnen doen, op een manier waarvan wij vinden dat deze aansluit bij de cliënt. Samen met Angel, die wist dat we eigenlijk de zorg niet mochten leveren in deze bevuilde situatie, hebben we haar de benodigde zorg kunnen geven die zij nodig had.

Angel kreeg 4 zorgmomenten per dag, en per moment bepaalden we wat moest gebeuren. Angel nam haar medicatie in met een glas port. Kan dat? Wie zijn wij om dat te verbieden? We gaven haar wel advies, maar er was geen toekomst voor Angel. Moesten wij dan als gasten in haar huis zeggen wat goed is en niet goed is? Dat wist ze zelf wel. Er waren dagen dat ze niet dronk en wij alle flessen leeg moesten gooien. Maar ook dagen dat ze proostte op ons of het goede leven. Ze wilde nog graag naar de zorgboerderij, maar Angel werd zwakker. Uiteindelijk vonden wij het als wijkteam thuis niet meer verantwoord, Angel viel uit bed, kon niet meer lopen en was alleen. Ik moest haar gaan vertellen dat het zo niet meer kon in huis en dat we haar naar een hospice wilden brengen. Daar zou ze dan veilig en rustig haar laatste tijd doorbrengen.

Dat raakte mij en het team. Want de wens van Angel was om thuis te sterven. Angel snapte het en voor ons deed ze het... ze ging naar een hospice om 3 dagen later weer thuis te komen. Ze werd daar te veel vertroeteld en de liefde die ze daar kreeg was haar te veel. Dat was niet wat ze wilde, daar hield ze niet van. Ze wilde ons, het team dat haar in haar waarde liet. En zo kwam het dat we Angel weer in onze route kregen. Ze vroeg ons om er alles aan te doen, om haar thuis te laten sterven. Gesprekken volgden met collega's, de RIBW en de huisarts. We stelden regels op en Angel werkte in alles mee, want het waren regels die we SAMEN opstelden. ZIJ bepaalde binnen onze grenzen hoe haar laatste fase in het leven zou verlopen.

DE REIS NAAR ITHAKA

Tijdens deze module heb ik 'De reis van Odysseus' gelezen, de reis naar Ithaka, dit wordt ook wel de reis van het leven genoemd. Dit paste ook in de situatie van Angel.

Houd Ithaka wel altijd in gedachten.
Daar aan te komen is je doel.
Maar overhaast je reis in geen geval.
't Is beter dat die vele jaren duurt,
zodat je als oude man pas bij het eiland
het anker uitwerpt, rijk aan wat je onderweg verwierf,
zonder te hopen dat Ithaka je rijkdom schenken zal.
Ithaka gaf je de mooie reis.
Was het er niet, dan was je nooit vertrokken, verder
heeft het je niets te bieden meer.

K.P. Kavafis.

Mijn artikel kreeg vorm, ik kon het begrip Empowerment in deze complexe situatie zo goed toepassen en wat is het dan fijn dat je bij een organisatie mag werken zoals ZorgAccent. Die het mogelijk maakt, je de vrijheid geeft om op jouw manier (in overleg met de cliënt) zorg te leveren. Cliënten vragen mij nu wel eens wat ik ga doen als ik klaar ben met mijn HBO-opleiding. 'Ga je dan weg? Ga je dan in het ziekenhuis werken?' Dan is mijn antwoord: 'Nee, zeker niet. Bin-

nen ZorgAccent is er zoveel mogelijk, om mij zelfs na het HBO verder te ontwikkelen. Er zijn dan ook zoveel uitdagingen, voorlopig zitten ze aan mij vast!'

Ik open de deur van Angel haar huis, ik heb gelezen dat ze om 05:00 rustig lag. Ik roep zachtjes 'Angel...' , geen antwoord. Ik loop verder door de kleine volle, muf ruikende gang; de viezigheid, die zie ik niet meer. Het blijft stil. 'Angel...'
In de slaapkamer aankomend zie ik haar liggen, naast haar staren kleine ogen mij aan, ze springen niet weg deze keer. Karel en Woppe wiken niet van het lichaam van Angel...het blijft stil.
Samen met haar trouwe maatjes aan haar zijde, heeft Angel zelf invulling gegeven aan de laatste fase van haar leven.

Als wijkteam hebben wij haar op een gelijkwaardige, menswaardige en in nabijheid van liefde en respect, dit einde kunnen bieden, gewoon thuis. Dit was haar reis naar Ithaka...